

Anarkisten

Utkommer vær 14. dag

Abonnement mottas paa postkontorer
i in- og utlan. I Kr.a: Vibes g. 8, 4. et.
og Storgaten 20, 4. etg.

Koster 40øre kvartalet

Redaktør: KRISTOFER HANSTEEN, Vibes gate 8, 4. etg.

Lørdag 11. mars.

I København

faaes »Anarkisten« hos
P. Jensen, Fiskergade 9. stuen.
Abonnement paa Krapotkins:
"En oprørers ord" kan teines samme-
steds.

Til ungdommen.

Det var skjønt at leve — kunde
vi bare leve overensstemmende med
naturen og dens krav.

Men det bestaaende samfund
lærte aldrig arbeidets barn at leve
og utfolde sig, at løfte sit hode
som det fribaarne menneske. Det
lærte barnet til at sulte og lide, til
at trives i et forhold, hvor alt er
ondt og skjævt og stygt, og hvor
ufriheten hersker. I vuggeregave
fik mange evner og gode anleg, dyg-
tige næver og gode hoder — men
ikke retten til fri utvikling og be-
nyttelse.

Hvad folkeskolen lærte, er noi-
agtig, hvad de magthavende i sam-
fundet finder nødvendig. Her blir
ikke spørsmåal om den enkeltes
utvikling; ti naar barnet har pug-
get ind et begrenset antal kund-
skaber, saa har læreren opfylt sin
dødt, og samfundet er tilfreds.

Skjønt — undervisning i folke-
skole eller universiteter, det blir
aldrig livets skole. Intet tjener vel
mere til at udvidske det enkelte
individs særpræg og karakter.

Og den enkeltes karakter, eien-
dommelighet og genialitet er det
netop det gjaldt at bevare og utvikle.

Naar samfundet faar den form,
hvorunder dette sker, da blir der
guder paa jorden, da blir menneske-
livet skjønnere og langt mere værd
at leve, end alt det, der er opkon-
strueret i retning af "himmelsk fryd".

Det er den stærke ungdoms
kjendte tegn, at den har den freidige
tro og den søgende trang til at gjøre
livet og alt omkring sig lysere og
mere frugtbringende. Denne ung-
dom er det, der ved at lære af nu-
tiden skal forme det kommende
skægtleds samfund og kultur.

Bestemmende for hvilken bety-
dning vort liv vil faa er det, hvor
ærlig og følt vi tar denne livets
allerherligste opgave: at utvikle
tanken, at ædle og forskjønne tin-

gene og livsformerne omkring os,
af hjertet at hade og forbande det
bestaaende kapitalistsamfund med
dets uretfærdige institutioner og op-
retholdere. Man maa lære at for-
staa humbugen i det hele, latterlig-
heden ved kongedømme og regje-
ring, betrakte præsterne som for-
dummelsens apostle og juristerne
som de, der sætter uretfærdigheten
system.

Har vi denne opfatning, saa
gjælder det at gjøre vort til at frem-
skynde en forandring af de bestaa-
ende forhold, hvorunder vi lever;
ti det blir da vort livs indhold og
lykke.

Det er en overgangens tid, hvori
vi lever. Alle tegn tyder paa det.

Det er mængdens opfatning og
og idéer, der er den grundbestem-
mende for samfundsforholdene, og
de gamle idéer med vnerkastelse,
persondyrkelse og himmeltro maa
da sies nu at lide af alderdoms-
svækkelse.

De stærke handlinger, der i dette
aarhundrede har fundet sted i Eu-
ropa i form af revolusjoner og pro-
tester fra arbeiderne, har da i
stor udstrækning aabnet øinene i
de taalmodiges rækker. De gamle
idéer er snart udlevede.

Hvormange er de, som tror, at
kongen og øvrigheten regjerer af
guds naade?

Hvormange gaar i kirke og hører
præsten, fordi de tror, hvad han
sier?

Hvormange er det, som ikke ved,
at diplomater og politikere farer
med fanteri og humbug?

Hvormange er det ikke, som er
misfornøiet med sine livsforhold,
fordi de mangler et godt hjem,
klæder, mad o. s. v.

Jordbunden er beredt til om-
væltning.

Det kræves derfor af den op-
voksende ungdom, at den griber de
nye, friske livskraftige idéer og hær-
der dem i et livs prøvelse, at den
ikke feigt flygter undaf; blir end
striden aldrig saa haard.

Og det blir en haard kamp at
udkjæmpe for arbeidets mænd vin-
der den økonomiske frihed.

Men en ungdom med karakter
og vilje, ikke udsjasket ved usede-
lighet og fyld, vil ovenvinde van-
skelighederne.

a.

Læregutternes læretid

er ikke kortere i Danmark og Tysk-
lan en i Norge, som vi sa i forje
nummer. Tvertimot er det værre
i disse to lanne i saa henseende.

I gamle dage kom unge gutter
i lære hos en haandværksmester og
hadde hos ham kost, logi og ofte
helt eller delvis klæer og ennu jærne
lit i penger om maaneten. De var
med andre or fult forserget. Kost-
og logisystemet er næsten ganske
forsvunnet i alle lanne. Det for-
dømmes av alle. Men vad som ikke
er forsvunnet, det er den skik, at
læregutterne faar liten eller næsten
ingen pengebetaling.

Gutters lærekontrakt lyder her
i lannet jærne paa 4 aar, unner tiden
paa 5. I denne tid forplikter de
sei til at arbeide i det første aar
for 5 eller 6 kroner om uken, og
siden faar de jærne, nien ikke altid,
1 krone mere for vært aar. Det
sidste aar altsaa 8 eller 10, rent
untagelsesvis 11. I Danmark og
Tysklan lyder kontrakterne oftest
paa 5 aar, og der skal gutternes
løn ofte, enkelte sier oftest, være 2
kroner om uken i hele læretiden,
unner tiden faar de slet ingen ting
det første aar.

Gutterne har altsaa næsten intet
at leve av. I Danmark og Tysklan
bokstaveli intet, og med de nuvæ-
rende høie priser paa alt rækker
de 5 — 10 kroner om uken langt-
fra til, ennu mindre en tiliere, aller-
minst i Kristiania. Heldie er unner
disse omstændigheter de, som har
foreldre, som de kan bo hos og
faa mat av, selv om de ikke for-
tjener, va maten koster. Men ikke
alle har det. De lever paa knap
kost og i trange logier. De maa
arbeide stærkt i 10 timer paa denne
knappe kost, og det er dog i den
alder, da de vokser og trenger
meget og krafti næring og ikke
bør overanstrenges sig. Det er en
ynk at se. Den eneste adgang
disse unge mæn, ennu halve born,
har til at skaffe sei lit mere at leve
av, er ved at arbeide over om af-
tenen. Dette spekulerer arbeids-
giverne i. De tilbyder disse for
altfor meget anstrængte unge men-
nesker at arbeide over om aftenen
for 30 øre timen. Gutterne tar imot
det med glæde, fordi det er den
eneste maate, vorpaa de kan faa

[illegible][illegible]

(Sluttrei.)

[illegible]

mine af at
 alle sportsma-
 nget henry
 som dog er
 en af de
 vigtigste i hi-
 kender de ikk
 den skal være
 inde, at han
 som han b
 Hvortfor ta
 bogstavet, i
 steds? Ser
 tager, hvad
 folk og liden
 er et ordsp
 som fanden
 jamend ser t
 den af theod
 paa samme

der sig efter den i
lader ikke til at tage
til dette stræfende,
hører til brude og
som meget at den
der sig efter den i
lader ikke til at tage
til dette stræfende,
hører til brude og
som meget at den

[illegible]

Ved sine kommunerådsmøder møder han 13 tusen i valgkredsen. Der ser man, vilket mobilitet er.

[illegible]

Hjæson de andt samfundssprogsmand
 for at indle, hvortiden deita kom
 ga an, ma' man huske på, at
 al da ville være meget anderledes
 end nu. Fårklommen er ikke mere
 liget for loven (1) vil da være
 mer, altså i forholdet mellem mand
 og kvinde. Kvinden har fuld selv-
 bestemmelse, kan give sig til
 hvem hun vil eller lade det være, og
 om hun heller vil. Hun behøver
 ikke at sige sig for ukommende
 til sig selv, for ægte kærlighed
 betyder, som en forklommen
 med at være "gammel jomfru".
 Det eneste hun har at redden
 sig efter, er sit eget forfølgeligheds-
 dende og sine egne drømme. — De-
 samme gælder for mandens vald-

atnagur jesi, at hun snart beklættet
 sig for alle samkvæt. Nei, den
 træng og magt, som man maatte
 anvende paa manden, vilde nok have
 gaaet ud over Kongen
 dantes frugt. De maa ikke anse
 det kæmpeligen til at gøre de store
 skabelige samlø, som de selv
 gaa sin gang. Der vil ordne sig
 at sig selv, naar bare ingen gribes
 "ordnende" og "regulerende" ind.
 Lidt manden, lige fra hustruen.
 Hvis hun forfølger mandens krav
 og vil have ham nok sære
 ord, som hun vil have, vil hun
 forfølge ham ikke hans kærlighed,
 saa hun end finde sig i sin anden,
 om hun saa synes.
 Mange vil sige, den troppe
 med religiøse grunde herind. De
 vil klare ihjelten og den dog

in. Or do
eneste sted a
bund om, at
som like var
Hvorfor træ
av dem, som
-et lys for sil
sin stiel ale
som en blom
under av hvi
den grad har
for kultivere
simpelthen "n
Men da syn
sluttning at v
vandre ser be
angende d
like tilføje
sage en syn
Rejsen
institution so
stien bestir

trætte vi ikke at
grynting til, endige
dette var et forhold,
et velbegjæret. —
I disse ikke dette frem
til, og jeg bethen til
fod og en lyse for
at, som jeg har
som heromme og i
frisk og usmægtet
at undersøge det, —
den eneste rimelige
den, at man uden
for bethens læse
de ting, da man jo
at foretage disse for-
tæller passagen.

gnetes træder
 snedens over
 stædes over
 rimul, at de
 som mdt. I
 lke mættel
 det frivill
 rende sam
 det omvæ
 det omvæ
 Afskriftens
 gaa lke me
 des vllge
 dermalte
 det at være
 vedt at af
 om spærme
 lke vofor
 lkel, ja, a

er. Og man er borte i tre dage. Og man kommer hjem med en masse nye venner. Men vi forsøger at holde det hele sammen. Ikke alt tilfældet

paata sei at betale jæl for et værksted, vortil den har ydet anlægs-kapitalen. Fagforeningerne bør efter vor mening oprette værksteder; men disse bør overlates til dem, der arbejder i dem. Fagforeningen bør ikke stille kaution, men kan saa heller ikke faa noget av et muli utbytte. Naar arbeiderne i et værksted faar værkstedet selv, vil de forstaa, at de her maa arbeide og anstrenge sei for at holle sei paa benene. Frykten for, at deres værksted skal gaa overenne, og utsikten til forbedrete kaar, om de arbeider det op, vil anspore deres energi. Som dette værksted var inrettet, betraktet arbeiderne der sei kun som almindelige lonarbeidere unner fagforeningen, vor de ikke hadde mere interesse av foretagets gang en unner en annen longiver.

Skomakernes produktionsforretning har ossaa i høi grad savnet støtte fra de andre arbeidere ved søkning. Man kunne dog ha ventet, at naar arbeidere i et fag oprettet et værksted, at de andre arbeidere da ville ha støttet dem ved at kjøpe deres varer.

Enkelte av dem, der har deltatt, erklæren ossaa, at det viser sei, at i et saadant værksted bør der være arbeidere, der forstaa kooperationen; der bør ikke tas in vemsomhelst, der meller sei kun, fordi der er arbeide og løn at faa, uten at han har forstaaelse av eller sættes in i, vad det kooperative arbeidsforetagene er.

La os ikke tape motet ved dette ene foretagenes uhel. La os faa flere kooperative værksteder! La dem bli saa tidsmessi inrettet som muli. Men da bør arbeiderne og ossaa alle, der interesserer sei for sociale fremskritt, støtte dem ved at kjøpe deres varer.

Staterne holler nu paa at bestemme, vem de skal senne til sin fredskonferanse. Norge og Sverje er uenie, om de skal senne vær sin eller en sammen. Kronprinsen, der for tiden er regent, synes at mene, at utsenningen nærmest skal repræsentere ham. I rennestenen med dem allesammen, saa vil der ikke komme krige mere.

Engelske fængsler.

Av
Oscar Wilde.
(Oversat af E. C.)
(Fortsat.)

—o—

Jeg vil nu henlede opmærksomheden paa et andet skrækkeligt forhold, som gaar for sig i de engelske fængsler, ja i virkeligheden i den hele verden, hvor tausheds- og celleindespærringssystemet hersker. Jeg taler om det store antal af dem, som bliver afsindige eller sindsforvirrede i fængslerne. I tugthusene er dette naturligvis ganske almindeligt, men ligeledes i andre fængsler, saaledes f. eks. i det fængsel,

hvor jeg var indespærret. For om trent tre maaneder siden bemærkede jeg imellem de fanger, som havde fritime sammen med mig, en ung mand, som syntes mig at være aandssvag eller skjorhovedet. Ethvert fængsel har sine aandssvage børn, som bestandig kommer igen, om hvem man næsten kan sige, at de tilbringe deres liv i fængslet. Men dette unge menneske syntes mig mere end almindelig aandssvag paa grund af sit fjollede grin og den idiotiske maade, paa hvilken han lo hen for sig og paa grund af den stadige uro af hans hænder, som stadig var i bevægelse. Han var alle de andre fanger paafaldende ved sit besynderlige vesen. Fra tid til anden udeblev han fra fritimen, et tegn paa, at han til straf var indespærret i sin celle. Endelig bemærkede jeg, at han dag og nat blev bevogtet af fangevogtere. Naar han viste sig i fritimen, syntes han altid at være hysterisk og gik skrigende og leende omkring. I kirken sad han under streng opsigst af to fangevogtere, som hele tiden omhyggelig passede paa ham. Ofte vilde han skjule sit ansigt i sine hænder, hvad der var et brud paa kirkereglementet, og hans hoved blev straks bøjet tilbage af en af fangevogterne, saa at han stadig maatte rette sine øjne mod alteret. Mange gange vilde han skrike op, men han turde ingen forstyrrelse gøre, taarnerne løb i strømme ned over hans kinder, og en hysterisk hulken trængte frem fra hans hals. Ofte grinede han idiotisk for sig selv og gjorde grimasser. Ved mere end én lejlighed blev han ført tilbage fra kirken til sin celle, og naturligvis blev han stadig straffet.

Da den bænk, paa hvilken jeg sædvanlig sad i kirken, var lige bag ved den bænk, hvor den ulykkelige havde sin plads, havde jeg ofte lejlighed til at iagttage ham. Jeg saa ham ogsaa ofte i fritimen, og jeg saa, at han var i begreb med at blive vanvittig, medens han blev behandlet som simulant*).

Den sidste uge om lørdagen var jeg ved 1-tiden beskæftiget med at rense de tallerkener, jeg havde brugt til middagsmaden. Pludselig blev jeg heftig forskrækket: fængslets stilhed blev afbrudt ved frygtelige skrig eller rettere hyl; jeg tænkte først, at et dyr, en tyr eller en ko blev slagtet udenfor fængselsmuren. Jeg hørte imidlertid snart, at hylet kom fra fængslets indre, og jeg mærkede, at en eller anden ulykkelig blev pisket. Jeg kan ikke beskrive, hvor forfærdeligt og skrækkeligt det var for mig, og jeg spurte mig selv forundret, hvem der blev tugtet paa denne oprørende maade. Pludselig fik jeg den tanke, at det vel var denne ulykkelige vanvittige, som blev pisket. Hvad jeg folte derved, behøver jeg ikke at meddele, det har intet med dette spørgsmaal at gøre.

Den næste dag, søndag den 16de, saa jeg den stakkels mand i fri-

timen, hans hæslege ansigt var saa fortrukket af taarer og hysteriske kramper, at det næppe var til at kende. Det var min sidste søndag i fængslet, det var en meget smuk dag, den smukkeste, som vi havde haft i i hele aaret, og dér i dette herlige sollys gik denne arme skabning, — som engang var skabt i guds billede — grinende som en abe og sølsomt gestikulerende med sine hænder, som om han spillede i luften paa et usynligt instrument. Imidlertid havde disse hysteriske taarer, som vi altid saa ham udgyde, gravet dybe furer i hans ansigt. Hans gyselige manerer gav ham fuldstændig udseende af en klown. De andre fanger iagttog ham alle, og ikke én af dem lo. Enhver vidste, hvad der var tilstødt ham, at han var blevet drevet til vanvid, at han allerede var vanvittig. En halv time efter befalede en af fangevogterne ham at gaa ud, jeg formoder, at han igen blev straffet. I det mindste var han ikke ude i fritimen om mandagen, skønt jeg tror at have set ham i et hjørne af gaarden under ledsagelse af en fangevogter.

Om tirsdagen — min sidste dag i fængslet — saa jeg ham i fritimen. Han havde det endnu værre end før og blev igen sendt ind. Siden ved jeg intet om ham, men jeg fik at vide af en fangerne, som gik med mig i fritimen, at han lørdag eftermiddag paa befaling af inspektøren paa grund af en beretning af lægen havde faaet 24 slag i køkkenet. Det hyl, som havde indgydt os alle forfærdelse, kom fra ham.

Denne mand bliver uidentvill uhelbredelig vanvittig. Fængselslægerne have intet kendskab til sindssygdomme. Sjælens sygdomme er dem ubekendte.

Naar en mand er sindssyg, behandle de ham som en simulant. De har atter og atter straffet ham. Naturligvis bliver mandens tilstand værre. Naar han har faaet alle de sædvanlige straffe, indgiver lægen beretning derom til inspektøren. Følgen deraf er: han bliver pisket — ganske vist bliver piskningen ikke udført med den nihalede kat, man benytter en birkegren; men følgerne, som denne procedure frembringer i det ulykkelige halvforrykte offer, kan man tænke sig. Dette tilfælde er et træffende eksempel paa den grusomhed, som ikke er til at skille fra et meningsløst system. Ti den nuværende direktør i Reading er en mand af ædel og menneskevenlig karakter, som er yndet og afholdt af alle fangerne. Men ham det er ham alligevel umuligt at forandre systemet. Uden tvivl ser han daglig meget, som han selv anser for uretfærdigt, taabeligt og grusomt. Men hænderne ere bundne paa ham.

Ekspeditionens brevkasse:

N. J., Utah, mottat 75 cents.

Authen & Petlitz bogtrykkeri

*) En, der forstiller sig.